

Nr 78.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande innehavare av befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

I propositionen nr 165 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 7 mars 1947, framlagt förslag rörande statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande innehavare av befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas m. m.

Enligt 1 § lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende äger Kungl. Maj:t med stadsfullmäktiges samtycke förordna, att rådhusrätt i stad skall upphöra och staden i judiciellt avseende förenas med domsaga. Beträffande stad, där domstols- och magistratsgöromålen ej bereda sysselsättning åt, förutom borgmästaren, minst två lagfarna ledamöter i rådhusrätten, må Konungen, jämlikt 2 § nämnda lag, även utan stadsfullmäktiges samtycke meddela förordnande som nyss nämnts. Har sådant förordnande meddelats, skall staden åliggande skyldighet beträffande avlöning till innehavare av befattning, som genom rådhusrättens upphörande indrages, och pension till honom och hans familj övertagas av statsverket. Uppstår för staden utgift genom förpliktelse att bidra till hållande av tingshus eller genom inrättande av nya tjänster eller eljest för stadens förvaltning, eller nödgas staden avstå från inkomst eller rättighet, skall, såvitt ej utgiften eller förlusten motsvaras av besparing eller annan ekonomisk förmån som beredes staden genom rådhusrättens upphörande, sådan utgift och förlust ersättas av statsverket.

Åmål hade den 1 januari 1946 ett invånarantal av 7 309 personer. Staden är centralort för Tössbo tingslag av Tössbo och Vedbo domsaga, som dessutom består av Vedbo tingslag. Domsagan hade vid nyssnämnda tidpunkt 26 674 invånare, varav 6 001 inom förstnämnda och 20 673 inom sistnämnda tingslag. Tössbo tingslag har tingsställe i eget i Åmål beläget tingshus, vari jämväl domsagens kansli är inrymt. Vedbo tingslag har tingsställe i eget tingshus i Bengtsfors. I vartdera tingslaget hållas årligen tio allmänna tings-sammanträden.

Rådhusrätten och magistraten i Åmål består av, förutom borgmästaren, två icke lagfarna rådmän. Borgmästare i staden är för närvarande Ragnar Patrik S:t Cyr, som är född år 1868 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1908. Råd-

mansbefattningarna innehavas av Gustaf Edvin Lindqvist, född år 1869, och Emanuel Witalis Mogren, född år 1874, vilka erhållit sina fullmakter år 1928 respektive år 1930. Någon utfästelse från stadens sida om pensionering föreligger icke beträffande någon av nämnda befattningshavare och skyldighet att avgå från tjänsten vid viss ålder har icke i något fall stadgats.

Borgmästarens årslön uppgår till 5 700 kronor, medan envar av rådmännen åtnjuter en årlig lön av 800 kronor. Å nämnda belopp utgår rörligt tillägg enligt det s. k. ramavtalet, för åren 1945 och 1946 utgörande 20,7 %/o. Borgmästaren har dessutom tillerkänts ett tillfälligt lönetillägg å 100 kronor årligen. Slutligen åtnjuter borgmästaren även sportler, vilka — efter avdrag av vissa kostnader i och för tjänsten — åren 1941—1945 i medeltal uppgått till 6 063 kronor.

Borgmästarens samtliga löneförmåner kunna enligt angivna beräkningsgrunder för närvarande uppskattas till 13 042 kronor 80 öre årligen. Emellertid har borgmästaren förklarat sig, i händelse av rådhusrättens upphörande, åtnöjas med en årlig ersättning av 10 000 kronor. Med det rörliga tillägget uppgå löneförmånerna för envar av rådmännen till $(800 + 165,60 =)$ 965 kronor 60 öre.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har genom länsstyrelsens i Älvsborgs län försorg utredning ägt rum rörande Ämåls förenande i judiciellt avseende med förenämnda domsaga. Utredningen har verkställts av e. o. länsnotarien Åke Paulsson.

I utlåtande den 29 januari 1946 har *utredningsmannen* förordat, att staden förlägges under landsrätt. Enligt en tablå över de ekonomiska verkningarna skulle staden härigenom förorsakas en årlig merutgift av 2 806 kronor.

Stadsfullmäktige hava vid sammanträde den 29 mars 1946 tagit ställning till utredningen. Därvid hava fullmäktige tillstyrkt att — därest staden skulle i judiciellt avseende förenas med domsagan — detta måtte ske enligt de grunder som av utredningsmannen föreslagits.

Statskontoret har den 29 november 1946 avgivit infordrat utlåtande i ärendet. I utlåtandet har statskontoret uttalat, att under angivna förutsättning skyldighet torde föreligga för statsverket att övertaga stadens förpliktelser gentemot rådhusrättens ledamöter. I fråga om borgmästaren S:t Cyr tillstyrker ämbetsverket — i enlighet med dennes förutnämnda förklaring — ett årligt ersättningsbelopp av 10 000 kronor. För envar av rådmännen Lindqvist och Mogren syntes ersättningen, med hänsyn till att de redan uppnått framskriden ålder, lämpligen böra fastställas till belopp, motsvarande nu utgående förmåner eller 965 kronor 60 öre för år. Samtliga ersättningsbelopp borde anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten. — Då någon sådan merutgift, varom förmåles i 2 § sista stycket i 1932 års lag, icke syntes uppkomma för staden, kunde enligt statskontoret någon ytterligare ersättning av statsmedel icke komma i fråga.

Departementschefen har anfört följande.

Utredningen i ärendet giver otvetydigt vid handen, att domstols- och magistratsgöromålen i Ämål icke bereda sysselsättning åt en rådhusrätt med

minst tre lagfarna ledamöter. Med hänsyn till den organisation av rådhusrätterna, som förutsättes i nya rättegångsbalken, bör därför stadens egen jurisdiktion upphöra. Det är också min avsikt föreslå Kungl. Maj:t att, med stöd av 2 § förenämnda lag den 17 juni 1932, utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med Tössbo och Vedbo domsaga. Föreningen synes böra komma till stånd samtidigt med rättegångsreformens ikraftträdande den 1 januari 1948. I följd härav bör — i enlighet med det förslag till tingslagsindelning i rikets domsagor som upprättats inom justitiedepartementet i anledning av samma reform och som i fråga om förevarande domsaga lämnats utan erinran av remissmyndigheterna — gällande tingslagsindelning i domsagan upphävas och domsagan förklaras skola utgöra ett tingslag. Domsagans nuvarande båda tingsställen böra dock bibehållas. Innan beslut om stadens förläggande under landsrätt kan meddelas, måste emellertid, på grund av 2 § andra stycket i 1932 års lag, riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens avlösningsförpliktelser beträffande borgmästaren S:t Cyr samt rådmännen Lindqvist och Mogren, vilkas tjänster vid rådhusrättens upphörande komma att indragas. Mot vad statskontoret härutinnan föreslagit har jag intet att erinra.

Beträffande frågan huruvida för staden genom dess förläggande under landsrätt uppkommer merutgift av beskaffenhet att böra jämlikt 2 § sista stycket förenämnda lag ersättas av statsmedel, har statskontoret funnit sådan ersättningsskyldighet icke komma att uppstå. Ehuru den föreliggande utredningen icke giver full klarhet på denna punkt, synes sannolikt att statskontorets uppfattning härutinnan kommer att visa sig riktig. Av de i utredningsmannens ekonomiska tablå upptagna nytillkommande årliga utgifterna för staden skall nämligen posten å 3 394 kronor, avseende ersättning till stadsfiskalen, utgå, enär tjänstens senaste innehavare numera avlidit. Bland övriga nytillkommande årliga utgifter bör ej heller medräknas annuiteten å 1 769 kronor å stadens utlägg för inlösen i Tössbo tingslags egendom. Gällande lagstiftning medger icke ersättning av statsmedel för dylik utgift. (Jfr prop. nr 41/1945 s. 17.) Enligt min mening föreligga för övrigt bärande skäl för att staden vid uppgåendet i domsagan hade bort befrias från dylik inlösningskyldighet. Därest erbjudande från stadens sida i detta hänseende icke förelegat, skulle jag också ha föreslagit Kungl. Maj:t meddela bestämmelse om att dylik ersättning icke skolat utgå. Vid angivna förhållanden och då staden icke framställt något yrkande i förevarande avseende, synes anledning icke föreligga att för närvarande vidare ingå på denna fråga.

Karlshamn hade den 1 januari 1946 ett invånarantal av 10 315 personer. Staden är centralort för Bräkne tingslag av Bräkne och Listers domsaga. Denna består dessutom av Listers tingslag, som omger staden Sölvesborg vars invånarantal den 1 januari 1946 uppgick till 4 356 personer. Invånarantalet i domsagan uppgick vid nyssnämnda tidpunkt till 43 629 personer, varav 18 296 inom Bräkne tingslag och 25 333 inom Listers tingslag. Bräkne tingslag har tingsställe i eget i Bräkne-Hoby beläget tingshus. Listers tingslag har tingsställe i eget tingshus i Sölvesborg, däri jämväl domsagans kansli är inrymt. I vartdera tingslaget hållas årligen tio allmänna tingssammanträden. Domsagopersonalen består av, förutom häradshövdingen, en tingssekreterare, fyra tingsnotarier samt fyra icke rättsbildade biträden, därav ett i Eo 9, två i Eo 4 och ett i Ex 2.

Enligt gällande arbetsordning skall rådhusrätten och magistraten i Karlshamn bestå av, förutom borgmästaren, en lagfaren rådman, en andre rådman och en extra rådman. Sistnämnda två rådmän behöva icke vara lagfarna. Borgmästartjänsten i staden är vakant sedan den 30 mars 1944. Tjänsten såsom lagfaren rådman innehaves av Per Erik Adolf Landén, vilken är född år 1898 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1929. Befattningarna såsom andre rådman och extra rådman innehavas av Johan Johansson, född år 1870, respektive Nils Kroon, född år 1871, vilka båda erhållit sina fullmakter år 1932.

Rådmanen Landén är skyldig avgå med pension vid 67 års ålder. Länsstyrelsen äger emellertid efter stadsfullmäktiges i staden hörande medgiva honom att efter uppnådd pensionsålder kvarstå i tjänsten för ett år i sänder, dock sammanlagt högst tre år. Däremot är rådmanen Landén ej skyldig att övergå till annan tjänst hos staden. Framhållas bör dock, att Landén, som avlagt juris kandidatexamen, innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare. För de övriga rådmännen föreligger icke avgångsskyldighet vid viss ålder.

Tjänsten såsom lagfaren rådman är förenad med en årlig grundlön av 6 000 kronor jämte två ålderstillägg å vardera 600 kronor. Å grundlönen och ålderstilläggen utgår dyrtidstillägg — numera förstärkt med kristillägg — efter samma grunder som angivas i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, vilket tillämpas så att för närvarande utgå dyrtidstillägg med 26 % och kristillägg med 17,6 % å lönebelopp intill 700 kronor i månaden ävensom barntillägg med 9 kronor i månaden för varje barn under 16 år. Barntillägg utgår även för barn, som fötts efter det att statsverket beslutat att dylikt tillägg till statens befattningshavare icke vidare skall utgå. — Landéns nämnda tillägg uppgå för närvarande till sammanlagt 3 355 kronor 20 öre för år.

Slutligen är lagfarne rådmanen även tillförsäkrad sportler och är av staden pensionsförsäkrad i Sveriges kommunalanställdas pensionskassa. Stadens årliga andel i pensionsavgiften utgör 1 141 kronor 57 öre och Landéns andel 450 kronor.

Rådmanen Johansson uppbär, jämlikt gällande lönestat en årlig grundlön av 720 kronor och har dessutom tillerkänts ett personligt lönetillägg å 372 kronor för år. Rådmanen Kroon åtnjuter en årlig grundlön av 300 kronor. Å Johanssons och Kroons grundlöner utgå enligt grunder som nyss sagts dyrtids- och kristillägg, för närvarande uppgående till 306 kronor 60 öre resp. 123 kronor 60 öre.

Genom beslut den 28 april 1944 har Kungl. Maj:t anbefallt länsstyrelsen i Blekinge län att föranstalta om utredning *dels* i de hänseenden, varom i 3 § förenämnda lag den 17 juni 1932 förmäles, huruvida staden Karlshamn borde i judiciellt avseende förenas med domsaga, *dels ock*, i samråd med hovrätten över Skåne och Blekinge, huruvida i samband med stadens eventuella landsrättsförläggning ändring i gällande domsagoindelning inom länet borde komma till stånd. Utredningen, som i förstnämnda hänseende verkställts enligt 3 § sagda lag och särskilt behandlat de därstädes angivna frågor, har jämlikt

länsstyrelsens uppdrag utförts av numera assessorn i nämnda hovrätt Otto Petré.

I detta sammanhang må nämnas, att utredning för närvarande pågår om inkorporering av Asarums socken eller del därav med Karlshamns stad. Nämn- da socken hade den 1 januari 1946 7 216 invånare.

Den 1 november 1944 har *utredningsmannen* avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, bland annat, att om landsrättsförläggning komme till stånd, statsverket hade att övertaga stadens förpliktelser gentemot rådmännen, vilkas tjänster under angivna förutsättning komme att indragas.

Rörande omfattningen av denna skyldighet i fråga om rådmannen Landén har utredningsmannen anfört bland annat följande.

Staden vore otvivelaktigt ansvarig för den Landén tillförsäkrade grundlö- nen jämte ålders-, dyrtids-, kris- och barntillägg ävensom stadens andel i pensionsavgifterna för Landén. Likaså vore staden skyldig gottgöra Landén för mistade sportelinkomster. Dock vore Landéns befattning med den årliga taxeringen icke att anse såsom ett tjänsteåliggande och den därmed förbund- na ersättningen följaktligen icke en inkomst i tjänsten. Såsom framginge av propositionen nr 101 till 1936 års riksdag saknade Landén vidare rättsligen grundade anspråk på ersättning för mistad debiterings- och uppbördsprovi- sion å landstingsmedel, vilken provision under femårsperioden 1939—1943 i medeltal uppgått till 3 891 kronor årligen. Fördelades Landéns utgifter för tjänsten å de olika sportelinkomsterna i förhållande till de influtna beloppen, uppginge utgifterna för debitering och uppbörd av landstingsmedel under nämnda femårsperiod till i genomsnitt 2 107 kronor. Den behållna medelin- komsten av ifrågavarande provision hade sålunda sagda år uppgått till 1 784 kronor. Då Landéns behållna sportelinkomster — efter frånräknande av dels utgifter för tjänsten dels och ersättningen för bestyret med den årliga taxer- ringen — under femårsperioden uppgått till i medeltal 6 218 kronor, utgjorde alltså det sportelbelopp, vilket staden måste anses förpliktad ersätta Landén, 4 434 kronor.

Vad anginge statsverkets skyldighet att övertaga stadens ansvarighet för lö- ner till befattningshavare, vilkas tjänster genom omregleringen indragas, om- fattade densamma icke ersättning till kronouppbörds-kassör, vars tjänst in- droges. I det föreliggande fallet vore emellertid skyldigheten att ombesörja de en kronouppbörds-kassör vanligen åliggande göromålen enligt arbetsordning- en ålagd lagfarne rådmannen. För dessa göromål vore sålunda icke någon särskild tjänst inrättad. På grund därav hade statsverket att övertaga stadens ersättnings-skyldighet mot Landén i dess helhet.

Statsverkets kostnad för rådmannen Landén skulle enligt utredningsman- nen sålunda uppgå till $(6\ 000 + 1\ 200 + 3\ 355:20 + 4\ 434 + 1\ 141:57)$ 16 130 kronor 77 öre. Ersättningen till rådmännen Johansson och Kroon skulle utgå med respektive 1 092 kronor och 300 kronor jämte dyrtids- och kristillägg enligt vad för närvarande gällde. Ersättnings-skyldigheten kvarstode beträf- fande Landén till dess han uppnådde pensionsåldern samt i fråga om Johans- son och Kroon under deras återstående livstid.

Sedan *stadsfullmäktige* vid sammanträde den 23 maj 1945 tillstyrkt lands- rättsförläggningen, ha fullmäktige i en den 24 november 1945 dagtecknad skrift, med frångående av det tidigare beslutet, uttalat sin önskan att obe- roende av förutnämnda inkorporeringsfråga få bibehålla rådhusrätten och

magistraten samt anhålla, att med avgörandet av frågan om stadens landsrättsförläggning i varje fall måtte få anstå intill dess definitivt beslut fattats i inkorporeringsärendet.

Statskontoret har den 10 december 1946 avgivit infordrat utlåtande i ärendet. Vad angår storleken av ersättningsbeloppen till rådmännen har statskontoret intet haft att erinra mot vad utredningsmannen föreslagit. Vid bestämmandet av statsverkets ersättningskyldighet gentemot rådmannen Landén för mistade sportler borde sålunda hänsyn icke tagas till andra sportler än dem, som utgått å rådmansbefattningen. I fråga om statsverkets övertagande av stadens förpliktelser med avseende å Landéns pensionering har statskontoret anfört följande.

Vid en landsrättsförläggning av staden lär statsverket vara skyldigt att övertaga stadens förpliktelser jämväl med avseende å Landéns pensionering. Statskontoret anser sig därvid böra utgå ifrån att Landén icke medgives rätt att uppbära de förenämnda löneinkomsterna längre än till 67 års ålder, från vilken tidpunkt pensionen således skulle komma att utgå. Beträffande frågan huru denna förpliktelse lämpligen bör fullföljas, vill statskontoret — i likhet med vad som skett i tidigare fall — föreslå en sådan anordning, att Landén bibehålles vid sin delaktighet i de kommunalanställdas pensionskassa mot att statsverket årligen inbetalar den fastställda pensionsavgiften. Den Landén åvilande andelen härav skulle givetvis i så fall avdragas från det utgående ersättningsbeloppet.

Statsverkets årliga kostnader för rådmannen Landén skulle sålunda komma att utgöra $(6\ 000 + 1\ 200 + 4\ 434 + 1\ 591,57 - 450 =)$ 12 775 kronor 57 öre jämte dyrtids- och kristillägg enligt förut angivna grunder, att utgå intill den tidpunkt, då Landén uppnår 67 års ålder. Såsom villkor för den föreslagna ersättningen syntes dock böra gälla, att Landén icke överginge till ordinarie befattning i statens tjänst eller utsåges till kommunalborgmästare i Karlshamn eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat. Till rådmännen Johansson och Kroon skulle under deras återstående livstid av statsmedel utgå årlig ersättning, till Johansson med $(720 + 372)$ 1 092 kronor jämte dyrtids- och kristillägg å 720 kronor enligt de beträffande rådmannen Landén angivna grunder samt till Kroon med 300 kronor jämte dyrtids- och kristillägg därå efter samma grunder.

Departementschefen har anfört följande.

Av utredningen framgår, att domstols- och magistratsgöromålen i Karlshamn för närvarande icke bereda sysselsättning åt en rådhusrätt med minst tre lagfarna ledamöter. Från stadens och länsstyrelsens sida har gjorts gällande, att Asarums sockens inkorporering med staden skulle giva denna sådan storlek att ett bibehållande av den egna jurisdiktionen vore motiverat. I likhet med hovrätten anser jag emellertid inkorporeringsfrågan sakna avgörande betydelse för bedömandet av jurisdiktionsspörsmålet. Även om staden utökas med hela Asarums socken, varigenom stadens invånarantal skulle öka från omkring 10 300 till omkring 17 500 personer, kunna enligt min mening domstols- och magistratsgöromålen icke förväntas nå en sådan omfattning att sysselsättning kan beredas tre lagfarna ledamöter i rådhusrätten. Stadens egen jurisdiktion bör därför upphöra. Det är också min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att, med stöd av 2 § förenämnda lag den 17 juni 1932, utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judi-

ciellt avseende med domsaga. Innan föreskrifter härom kunna meddelas, måste emellertid, på grund av andra stycket i samma paragraf, riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens förpliktelser beträffande rådmännen Landén, Johansson och Kroon, vilkas tjänster vid rådhusrättens upphörande komma att indragas. Mot vad statskontoret i detta hänseende föreslagit har jag intet annat att erinra än att ersättningen till rådmannen Landén för mistade sportler skäligen bör beräknas efter medeltalet av dessa inkomster under femårsperioden 1941—1945. Nämnade ersättning skulle då, enligt av statskontoret förordade grunder, utgå med 3 759 kronor. — Ersättningsskyldighet för statsverket på grund av 2 § sista stycket i 1932 års lag kan, såsom utredningen visar, icke komma i fråga.

Med utgångspunkt från att jämväl Sölvesborgs stad kommer att förläggas under landsrätt har utredningsmannen framlagt två alternativa förslag i fråga om den domsagobildning, som lämpligen bör genomföras i samband med rådhusrätternas upphörande. Enligt det med alternativ I betecknade förslaget skulle båda städerna ingå i den nuvarande Bräkne och Listers domsaga. Det andra alternativet avser, att domsagan skulle uppdelas i två domsagor, bestående den ena av Bräkne härad och Karlshamns stad samt den andra av Listers härad och Sölvesborgs stad. Utredningsmannen har också såsom en ytterligare utväg berört frågan om en allmän domsagoreglering i länet, varigenom länets andra domsaga, Östra och Medelsta domsaga, skulle undergå någon minskning.

Hovrätten har förklarat, att enligt dess erfarenhet Bräkne och Listers domsaga med sin nuvarande organisation och omfattning är i hög grad arbetsstyngd och svårskött, varför en minskning av densamma framstått såsom önskvärd. Då jag, såsom jag närmare kommer att utveckla under nästa punkt, anser att också Sölvesborg bör förläggas under landsrätt, finner jag under sådana förhållanden icke försvarligt att ytterligare tynga domsagens arbetsbörda genom att med domsagan införliva både Karlshamn och Sölvesborg, varigenom invånarantalet i domsagan skulle stiga till över 58 000 personer.

En ändring i den nu gällande domsagoindelningen genom länets uppdelning i minst tre domsagor framstår därför såsom en nödvändig konsekvens av Karlshamns och Sölvesborgs läggande under landsrätt. I sammanhanget må erinras, att Bräkne och Listers domsaga bildats den 1 januari 1934 genom sammanslagning av dåvarande Bräkne härads och Listers härads domsagor (II ht 1933 s. 61). På motsvarande sätt förenades förutvarande Östra domsaga från och med den 1 januari 1937 med förutvarande Medelsta domsaga till Östra och Medelsta domsaga (II ht 1936 s. 56). I ärendet angående Ronneby stads förenande i judiciellt avseende med sistnämnda domsaga (se prop. nr 159/1943) föreslog länsstyrelsen utredning om länets indelning i tre domsagor under framhållande att domsagan redan med dess dåvarande omfattning vore synnerligen arbetstyngd. På anmodan av hovrätten över Skåne och Blekinge avgav länsstyrelsen även ett förslag till länets indelning i tre domsagor. Hovrätten avstyrkte emellertid att frågan om ändrad domsagoindelning för det dåvarande gjordes till föremål för vidare utredning. Utan att taga närmare ställning till den väckta frågan om domsagoreglering framhöll departementschefen — med vitsordande av att Östra och Medelsta domsaga vore en av de större och mera arbetstyngda — att med frågans prövning i varje fall borde anstå till dess vakans uppstått å något av härads- hövdingämbetena i de nuvarande två Blekingedomslagorna.

Östra och Medelsta domsaga hade den 1 januari 1946 57 154 invånare. Då vakans å härads- hövdingämbetet i domsagan genom nuvarande härads- hövdingens avgång kommer att uppstå den 1 april 1947, har jag med hänsyn

till vad nyss anförts i första hand övervägt möjligheterna att genomföra en ändrad domsagoindelning genom att bland annat överföra en del av Medelsta härad till den mellersta av länets blivande tre domsagor. Jag har emellertid kommit till den slutsatsen att en sådan lösning icke är lämplig. På grund av sitt västliga läge skulle nämligen staden Ronneby härigenom komma att tillhöra länets mellersta domsaga. Om denna även skulle omfatta staden Karlshamn, dit domsagokansliet för sådan händelse torde böra förläggas, skulle det i Ronneby befintliga, tämligen nybyggda tingshuset jämte kansli-lokaler åtminstone icke få full användning. Därest å andra sidan Karlshamn skulle förenas med länets västra domsaga (Listers härad och Sölvesborg), skulle visserligen tingshuset i Ronneby bli fullt utnyttjat, enär sistnämnda stad då bleve den lämpligaste kansliorten i den mellersta domsagan. Vid besök å ort och ställe har jag emellertid från tingslagsborna i Bräkne härad erfarit en synnerligen stark opposition mot att tyngdpunkten i den domsaga, vari häradet skulle ingå, på detta sätt komme att förskjutas från Karlshamn till Ronneby. På motsvarande sätt hava invändningar rests från Listerborna mot att Karlshamn skulle bli va den västra domsagens kansliort. Berättigade ortsintressen skulle sålunda komma att trädas för nära hur domsagogränserna än dragas, vartill kommer en i och för sig icke önskvärd rubbning av nuvarande häradsgränser och sannolikt även ändring i bestående indelning i landsfiskalsdistrikt.

Återstår sålunda endast utredningsmannens med alternativ II betecknade förslag, vilket förordats av såväl utredningsmannen själv som, bland annat, hovrätten. Detta förslags genomförande har också tillstyrkts av 1943 års domsagoutredning i dess nyligen avgivna betänkande. Även jag har funnit mig böra biträda förslaget, vilket enligt min mening innefattar den i förevarande läge bästa lösningen av spörsmålet. En nackdel synes visserligen vara att Östra och Medelsta domsaga härigenom fastlåses vid sin nuvarande omfattning. Emellertid bör anmärkas, att utredning för närvarande pågår om inkorporering av Augerums och Lösens socknar eller delar därav med Karlskrona stad. Genomföres inkorporeringen, kommer Östra och Medelsta domsaga att underkastas åtminstone någon minskning. För övrigt torde för bemästrande av domsagens arbetsbörda utökning av domsagopersonalen få ske i den mån så erfordras.

De nybildade domsagorna böra benämnas resp. Bräkne och Karlshamns domsaga samt Listers och Sölvesborgs domsaga. Till Karlshamn bör förläggas såväl tingsställe som kansli för förstnämnda domsaga. Det nuvarande tingsstället i Bräkne-Hoby torde med hänsyn till dess närbelägenhet till Karlshamn böra indragas. Tingshuset i Bräkne-Hoby lär enligt vad jag erfarit kunna säljas eller nyttjas för annat ändamål. Vid sammanträffande i Karlshamn med stadens representanter har jag övertygats om att ändamålsenliga kansli- och tingslokaler för domsagan kunna efter vissa omändringsarbeten beredas i rådhuset därstädes. Någon nybyggnad synes sålunda icke bli erforderlig. — I den andra domsagan är Sölvesborg den naturliga orten för såväl tingsställe som domsagokansli.

Beslut rörande Karlshamns och Sölvesborgs förläggande under landsrätt samt om den därav föranledda ändringen i domsagoindelningen böra lämpligen träda i kraft samtidigt. Ikraftträdandet bör dock ej ske innan den nuvarande häradshövdingen i Bräkne och Listers domsaga avgått, vilket inträffar senast i oktober 1949. De erforderliga ombyggnadsarbetena i Karlshamns rådhus utgöra också hinder för denna stads landsrättsförläggning redan från och med den 1 januari 1948. Därtill kommer att Karlshamns och Sölvesborgs förenande med domsaga medför så betydande kostnader för

statsverket att ett uppskov med indelningsändringarnas genomförande av statsfinansiella skäl framstår såsom önskvärt. Denna synpunkt har också beträffande Sölvesborg framhållits av statskontoret (se s. 24). Av hänsyn till den organisation av rådhusrätterna som förutsättes i nya rättegångsbalken, vilken kommer att träda i kraft vid nästa årsskifte, är det å andra sidan angeläget att städer av Sölvesborgs storlek snarast förenas med domsaga. På grund av vad nu anförts anser jag att med ikraftträdandet icke bör anstå längre än till den 1 januari 1950.

Emellertid bör redan nu principbeslut fattas om upphörande av rådhusrätterna i Karlshamn och Sölvesborg. Då tidpunkten för indelningsändringarnas genomförande blir aktuell, torde jag få återkomma med en närmare beräkning av de kostnader, som åsamkas statsverket med anledning av den föreslagna ändringen i domsagoindelningen, ävensom med hemställan i sådant avseende.

Sölvesborg hade den 1 januari 1946 4 356 invånare. Enligt gällande arbetsordning skall rådhusrätten och magistraten i Sölvesborg bestå av, förutom borgmästaren, två rådmän, vilka icke behöva vara lagfarna. Borgmästartjänsten i staden innehaves för närvarande av Olof Edvard Törnwall, som är född år 1893 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1926. Rådmanbefattningarna äro tillsatta allenast på förordnande. Borgmästaren är skyldig avgå med pension vid 67 års ålder. Skyldighet för honom att övergå till annan tjänst hos staden föreligger däremot icke. Framhållas må emellertid, att borgmästaren Törnwall, som avlagt juris kandidatexamen, innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare.

Törnwall åtnjuter enligt fastställd lönestat en årlig lön av 5 760 kronor jämte tre ålderstillägg å vardera 420 kronor eller sålunda tillhoppa 7 020 kronor. Å nämnda belopp utgå rörligt tillägg och kristillägg enligt samma grunder som gälla för statens tjänstemän, dock med den inskränkningen att den sålunda uträknade procentsatsen skall minskas med 2. Vidare är borgmästartjänsten förenad med sportelinkomster, som under åren 1942—1946 i medeltal uppgått till 8 368 kronor årligen. Slutligen uppbär Törnwall en årlig ersättning av 275 kronor, utgörande gottgörelse i anledning av inteckningsförnyelsernas avskaffande. — Törnwall är av staden pensionsförsäkrad i Sveriges kommunalanställdas pensionskassa. Stadens årliga andel i pensionsavgiften uppgår till 943 kronor 58 öre och Törnwalls andel till 471 kronor 72 öre. Törnwall är jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 27 augusti 1942 berättigad att å pensionen åtnjuta »samma rörliga dyrtids- och kristillägg som stadens ordinarie befattningshavare».

I detta sammanhang må nämnas, att stadsfiskalen i staden Karl Birger Bengtsson, som är född år 1899, tillika innehar befattningen såsom stadsfogde. Före uppborðsförfarandets omläggning var Bengtsson jämväl kronouppborðskassör.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har genom länsstyrelsens i Blekinge län försorg utredning ägt rum rörande Sölvesborgs förenande i judiciellt avseende med domsaga. Utredningen har enligt länsstyrelsens uppdrag utförts av juris kandidaten G. Sällström.

I sitt den 25 februari 1946 dagtecknade utlåtande i ärendet har *utredningsmannen* anfört, att förutsättningar att inom överskådlig tid organisera rådhusrätten med tre lagfarna ledamöter icke föreläge. Staden borde därför förläggas under landsrätt.

Stadsfullmäktige hava vid sammanträde den 24 oktober 1946 tagit ställning till utredningen. Därvid hava fullmäktige bestämt motsatt sig att staden förläggas under landsrätt.

Hovrätten har i en till sitt utlåtande fogad promemoria även behandlat spörsmålet om de ekonomiska verkningarna för staden av dess förenande med domsaga. Hovrätten har härvid uttalat, att frågorna om bibehållandet av stadsfogde- och stadsfiskalsbefattningarna samt, i all synnerhet, omorganisationen av stadens polisväsende samt den av uppboordsreformen föranledda indragningen av kronouppboordsverket icke hade det samband med förevarande ärende att de borde inverka på bedömandet av detta spörsmål. Med dessa utgångspunkter har hovrätten beräknat att stadens förening med domsaga måste för staden vara — åtminstone på längre sikt — ekonomiskt fördelaktig.

Statskontoret har den 10 januari 1947 avgivit infordrat utlåtande i ärendet, såvitt angår förpliktelser som må uppkomma för statsverket i händelse stadens egen jurisdiktion förklaras skola upphöra. I utlåtandet har statskontoret uttalat, att under angivna förutsättning statsverket hade att övertaga stadens förpliktelser allenast gentemot borgmästaren Törnwall. Enär vid bestämmandet av statens framtida ersättningskyldighet en tillämpning av de av staden beslutade beräkningsgrunderna för borgmästarens rörliga tilläggsförmåner torde komma att stöta på vissa praktiska svårigheter, föresloge statskontoret, att ersättningen för nämnda tilläggsförmåner anpassades enligt grunderna för statliga tilläggsförmåner. Detta skulle innebära en höjning av sagda ersättning från 29 procent till 31 procent. I anslutning härtill borde borgmästarens fasta löneförmåner i motsvarande mån nedräknas till 6 912 kronor för år.

Vid övertagandet av kostnaderna för Törnwalls pensionering torde — i likhet med vad som skett i tidigare fall — Törnwall bibehållas vid sin delaktighet i de kommunalanställdas pensionskassa, varvid statsverket hade att inbetala den fastställda pensionsavgiften 1 415 kronor 30 öre. Det till Törnwall utgående ersättningsbeloppet borde i så fall minskas med belopp som motsvarade på honom belöpande del av pensionsavgiften. — Statsverket torde vidare ha att svara för de av staden utfästa tilläggsförmånerna till Törnwalls pension. Storleken av dessa förmåner kunde självfallet icke nu bestämmas, varför medgivande torde böra inhämtas av riksdagen att till Törnwall finge vid inträffat pensionsfall utgivas tilläggsförmåner å pensionen i enlighet med den av staden givna utfästelsen.

Statsverkets årliga kostnader för borgmästaren Törnwall skulle enligt statskontoret sålunda utgöra $(6\,912 + 8\,368 + 275 + 1\,415,30 - 471,72 =) 16\,498$ kronor 58 öre jämte rörligt tillägg och kristillägg å 6 912 kronor enligt för statens befattningshavare gällande grunder, att utgå intill den tidpunkt, då

han uppnådde 67 års ålder. Såsom villkor för den föreslagna ersättningen syntes dock böra gälla, att Törnwall icke överginge till ordinarie befattning i statens tjänst eller utsåges till kommunalborgmästare i Sölvesborg eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat.

Departementschefen har anfört följande.

Ej heller i staden Sölvesborg kunna domstols- och magistratsgöromålen bereda sysselsättning åt en rådhusrätt med tre lagfarna ledamöter. Stadens egen jurisdiktion bör därför upphöra. Det är också min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att, med stöd av 2 § i 1932 års lag, utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med domsaga. Innan så sker, måste emellertid, på grund av 2 § andra stycket samma lag, riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens förpliktelser beträffande borgmästaren Törnwall, vars tjänst vid rådhusrättens upphörande kommer att indragas. Mot vad statskontoret i detta hänseende föreslagit har jag intet att erinra.

Beträffande landsrättsförläggningens verkningar för staden i ekonomiskt avseende råda olika meningar. Jag är av samma uppfattning som hovrätten i fråga om beräkningarna härutinnan. En eventuell utökning av stadens polispersonal ävensom den redan skedda indragningen av kronouppbördsverket beror nämligen icke av den judiciella indelningsändringen. Då jag vidare ämnar föreslå Kungl. Maj:t att i samband med beslutet om landsrättsförläggningen meddela föreskrifter om bibehållande tills vidare av stadsfogde- och stadsfiskalsbefattningarna i staden, kunna genom indelningsändringen merkostnader för staden icke heller uppkomma på grund av dessa tjänster. Med anledning av det nu sagda torde ersättningsskyldighet för statsverket jämlikt 2 § sista stycket i 1932 års lag icke komma i fråga. I likhet med hovrätten anser jag ej heller rimligt att ålägga staden skyldighet utgiva lösen för vinnande av delaktighet i tingslagets tillgångar.

Beträffande övriga hithörande spörsmål får jag hänvisa till vad jag anfört beträffande Karlshamn.

Laholm hade den 1 januari 1946 2 732 invånare. Staden omgives av Höks tingslag av Hallands södra domsaga, som dessutom består av Halmstads och Tönnersjö tingslag. Invånarantalet i domsagan utgjorde vid nyssnämnda tidpunkt 42 484 personer, därav 18 215 inom förstnämnda och 24 269 inom sistnämnda tingslag. Höks tingslag har tingsställe i eget tingshus i Laholm. Halmstads och Tönnersjö tingslag har tingsställe i eget i Halmstad beläget tingshus, vari jämväl domsagens kansli är inrymt. I vartdera tingslaget hållas årligen tio allmänna tingsammansträden.

Rådhusrätten och magistraten i Laholm består av, förutom borgmästaren, två rådmän och en extra rådmän. Borgmästaren är ensam lagfaren ledamot. Borgmästare i staden är för närvarande Axel Herman Malmquist, som är född år 1895 och erhållit fullmakt å befattningen år 1926. Den ena rådmans-tjänsten innehaves av Alfred Teodor Lindström, som är född år 1866 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1913. Den andra rådmansbefattningen och tjänsten såsom extra rådmän äro tillsatta allenast på förordnande. Borgmästaren är skyldig avgå med pension vid 70 års ålder. Skyldighet för honom att övergå till annan tjänst hos staden föreligger däremot icke. Framhållas må emel-

lertid, att Malmquist, som avlagt juris kandidatexamen, innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare. För rådmannen Lindström har icke stadgats skyldighet att avgå vid viss ålder.

Malmquist åtnjuter en årslön av 7 000 kronor jämte två ålderstillägg å vartdera 500 kronor eller sålunda tillhopa 8 000 kronor. Å lönen, dock högst å 6 000 kronor, utgår, jämlikt stadsfullmäktiges beslut den 19 december 1940, rörligt tillägg med för närvarande 1 500 kronor. Genom beslut den 3 oktober 1946 hava stadsfullmäktige tillerkänt stadens samtliga genom kollektivavtal icke anställda befattningshavare, vilka för närvarande uppbära rörliga tillägg enligt de av stadsfullmäktige fastställda grunder, provisoriskt dyrtidstillägg med 6 procent för tiden den 1 januari 1946—den 31 december 1947. Borgmästaren uppbär även sportler, som under åren 1941—1945 i medeltal uppgått till 4 367 kronor årligen. Hans kostnader för skrivhjälp uppgingo under ett vart av åren 1941—1944 till 900 kronor och under år 1945 till 1 200 kronor. Borgmästaren är tillförsäkrad pension från stadens pensionskassa med 5 000 kronor om året vid uppnådd ålder av 70 år. Stadens årliga andel i pensionsavgiften uppgår till 754 kronor 32 öre och borgmästarens andel till 377 kronor. Stadens pensionstagare åtnjuta enligt nyssnämnda stadsfullmäktigebeslut den 19 december 1940 rörligt tillägg efter samma grunder som stadens befattningshavare. Rådmannen Lindström uppbär ett årligt arvode å 600 kronor utan tilläggsförmåner.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har genom länsstyrelsens i Hallands län försorg utredning ägt rum rörande Laholms förenande i judiciellt avseende med Hallands södra domsaga. Utredningen har enligt länsstyrelsens uppdrag utförts av borgmästaren i Varberg Axel Lindskog.

I sitt den 19 juli 1946 dagtecknade utlåtande i ärendet har *utredningsmannen* uttalat, att förutsättningar saknades att inom en överskådlig framtid organisera rådhusrätten med tre lagfarna ledamöter.

Stadsfullmäktige hava vid sammanträde den 12 december 1946 tagit ställning till frågan. Därvid hava fullmäktige samtyckt till föreningen under förutsättning dels att statsverket övertog stadens skyldigheter i avseende å lön och pension åt borgmästaren Malmquist samt arvode åt rådmannen Lindström, dels ock att staden befriades från skyldighet att utgiva lösen till Höks tingslag för andel i detsammans tillgångar.

Statskontoret har den 28 februari 1947 avgivit infortrat utlåtande i ärendet. Beträffande ersättningen till borgmästaren Malmquist har statskontoret funnit gottgörelse av statsmedel icke böra medgivas för det provisoriska dyrtidstillägg, vilket beslutats så sent som den 3 oktober 1946. I likhet med vad ämbetsverket förordat beträffande ersättningen till borgmästaren Törnwall i Sölvesborg borde av praktiska skäl ersättningen för de rörliga tilläggsförmånerna å lönen anpassas enligt grunderna för statliga tilläggsförmåner på så sätt att Malmquists lön omräknades till lön, varå utginge 31 procent å högst 6 000 kronor för år. Grundlönen skulle i enlighet därmed bliva 6 640 kronor. Den borgmästaren åvilande kostnaden för skrivhjälp borde uppskattas till 1 000 kronor för år.

Vid övertagandet av kostnaderna för Malmquists pensionering borde — i likhet med vad som skett i tidigare fall — Malmquist bibehållas vid sin kommunala pensionsrätt genom fortsatt delaktighet i stadens pensionskassa mot att statsverket till staden årligen inbetalade den fastställda pensionsavgiften. Det till Malmquist utgående ersättningsbeloppet borde därvid minskas med belopp som motsvarade på honom belöpande del av pensionsavgiften. — Statsverket hade vidare att svara för av staden utfästa tilläggsförmåner till Malmquists pension. Medgivande borde inhämtas av riksdagen att kronan finge bereda staden ersättning för vad denna i enlighet med för stadens pensionärer generellt gällande grunder komme att tillerkänna Malmquist i tilläggsförmåner å pensionen.

I enlighet med vad sålunda anförts skulle statsverkets årliga kostnader för Malmquist intill den tidpunkt då han uppnår 70 års ålder komma att utgöra 11 761 kronor 32 öre jämte rörligt tillägg och krigstillägg å 6 000 kronor enligt för statens befattningshavare gällande grunder. Såsom villkor för åtnjutande av den föreslagna ersättningen syntes dock böra gälla, att Malmquist icke överginge till ordinarie befattning i statens tjänst eller utsåges till kommunalborgmästare i Laholm eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat.

Beträffande rådmannen Lindström, vilken uppnått en ålder av 80 år och för vilken någon avgångsskyldighet icke blivit föreskriven, borde ersättningen bestämmas till samma belopp som det till honom utgående arvudet eller 600 kronor för år, varå ej skulle utgå rörliga tilläggsförmåner.

Departementschefen har anförut följande.

Såsom framgår av utredningen och de däröver avgivna yttrandena saknas förutsättningar att inom överskådlig tid organisera rådhusrätten och magistraten i Laholm med tre lagfarna ledamöter. Stadens egen jurisdiktion bör således upphöra. Det är också min avsikt föreslå Kungl. Maj:t att, med stöd av 2 § förenämnda lag den 17 juni 1932, utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med Hallands södra domsaga. Att i samband härmed företaga en omreglering av domsagorna i länet finner jag åtminstone icke för närvarande motiverat. Föreningen synes böra komma till stånd samtidigt med rättegångsreformens ikraftträdande den 1 januari 1948. I följd härav bör — i enlighet med det förslag till tingslagsindelning i rikets domsagor som upprättats inom justitiedepartementet i anledning av samma reform och som i fråga om förevarande domsaga tillstyrkts av Göta hovrätt — gällande tingslagsindelning i domsagan upphävas och domsagan förklaras skola utgöra ett tingslag. Det må i sammanhanget påpekas, att enligt ett innevarande års riksdag förelagt förslag till lag om tingshusbyggnadsskyldigheten i vissa fall (prop. nr 49) möjlighet skulle öppnas att i ekonomiskt avseende bibehålla den nuvarande tingslagsindelningen. Därest nämnda lagförslag antages, synes, då domsagens tingsställen i Halmstad och Laholm böra bestå även i fortsättningen, någon olägenhet av tingslagssammanslagningen icke vara att befara. På de av utredningsmannen, länsstyrelsen och hovrätten anförda skälen finner jag en förflyttning av domsagens kansli från Halmstad till Laholm icke böra äga rum. Ej heller förefaller det skäligt ålägga staden lösensskyldighet för vinnande av delägarskap i tingshuset.

Innan beslut om stadens förenande i judiciellt avseende med domsagan

kan meddelas, måste, på grund av 2 § andra stycket 1932 års lag, riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens förpliktelser gentemot borgmästaren Malmquist och rådmannen Lindström. Mot vad statskontoret härutinnan anfört har jag intet att erinra.

Ängelholm hade den 1 januari 1946 ett invånarantal av 6 922 personer. Staden omgives av Södra Åsbo och Bjäre domsaga, som vid samma tidpunkt hade 30 018 invånare. Domsagan består av ett tingslag och har tingsställe i eget i Ängelholm beläget tingshus, vari jämväl domsagens kansli är inrymt. I domsagan hållas årligen tjugo allmänna tingssammanträden.

Enligt en av Kungl. Maj:t den 15 november 1918 fastställd stadga består rådhusrätten och magistraten i Ängelholm av, förutom borgmästaren, två rådmän och en extra rådmän, vilka icke behöva vara lagfarna. Borgmästare i staden är för närvarande Gustaf Viktor Berg von Linde, som är född den 20 februari 1884 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1919. Rådmännen och extra rådmannen väljas enligt stadgan av stadsfullmäktige för en tid av tre kalenderår. Enligt stadgan är borgmästaren skyldig avgå från tjänsten vid 67 års ålder, därest en årlig pension av 4 500 kronor bestämmes åt honom. Beslut om dylik pension har icke fattats. Skyldighet att övergå till annan tjänst hos staden föreligger däremot icke för Berg von Linde. Med hänsyn till hans ålder synes sådan övergång för övrigt icke kunna komma i fråga, ehuru han innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare.

Enligt stadgan är borgmästaren tillförsäkrad en årslön av 2 500 kronor. Genom olika beslut av stadsfullmäktige, därå Kungl. Maj:ts fastställelse icke sökts, hava borgmästarens löneförmåner sedermera höjts väsentligt. Sålunda hava stadsfullmäktige den 18 januari 1939, i samband med löne reglering för stadens samtliga befattningshavare, beviljat en grundlön för borgmästaren av 6 893 kronor jämte tre ålderstillägg å vardera 545 kronor, eller sammanlagt 8 528 kronor, med rörligt tillägg å nämnda förmåner efter de för statliga befattningshavare gällande grunder. Nämnda tillägg ävensom sedermera tillkommet kristillägg uppgå för närvarande till 2 643 kronor. Genom beslut den 19 juni 1946 hava stadsfullmäktige vidare tillförsäkrat borgmästaren jämte stadens övriga ordinarie befattningshavare förhöjning av ett från och med den 1 juli 1945 utgående provisoriskt lönetillägg med 420 kronor till 720 kronor om året, att gälla från och med den 1 juli 1946. Slutligen hava fullmäktige den 23 oktober 1946, enär Ängelholms stad från och med den 1 juli samma år uppflyttats från dyrortsgrupp C till dyrortsgrupp D, beviljat stadens ordinarie befattningshavare provisoriskt ortstillägg med 4 % å utgående grundlön och ålderstillägg från och med sistnämnda datum. Senast avsedda tillägg uppgår för borgmästarens del till 341 kronor årligen. Dyrtidstillägg utgår varken å det provisoriska lönetillägget eller å det provisoriska ortstillägget. — Borgmästaren åtnjuter även sportler. Hans behållna sportelinkomster uppgingo under åren 1941—1945 till i medeltal 6 434 kronor för år. Borgmästaren Berg von Lindes sammanlagda löneförmåner kunna sålunda för närvarande beräknas till (6 893 + 1 635 + 720 + 341 +

6 434 ==) 16 023 kronor jämte rörligt tillägg och kristillägg med 31 % av 8 528 kronor.

För borgmästaren Berg von Linde har staden träffat avtal med S. P. P. om en familjepensionsförsäkring, avseende s. k. helkollektiv familjepension med ett grundbelopp för enbart änka å 1 500 kronor. De årliga kostnaderna för denna försäkring hava uppdelats så att borgmästaren betalar 471 kronor 12 öre och staden 165 kronor 60 öre. Familjepensionsavgiften till S. P. P. skall enligt försäkringsavtalet fullgöras till och med februari 1951, såvida borgmästaren ej dessförinnan avlider eller bliver till minst 50 % arbetsoförmögen för längre tid än tre månader.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 29 juni 1945 har genom länsstyrelsens i Kristianstads län försorg utredning ägt rum rörande Ängelholms förenande i judiciellt avseende med Södra Åsbo och Bjäre domsaga. Utredningen, som verkställdes jämlikt 3 § förenämnda lag den 17 juni 1932 och särskilt behandlat de i samma paragraf angivna frågor, har jämlikt länsstyrelsens uppdrag utförts av häradshövdingen i Ingelstads och Järrestads domsaga Sture Petersson.

I sitt den 4 juni 1946 dagtecknade utlåtande i ärendet har *utredningsmannen* tillstyrkt att staden i judiciellt avseende förenas med domsaga.

Departementschefen har anfört följande.

Samma skäl som jag funnit motivera förut omnämnda städers förenande i judiciellt avseende med domsaga föreligga, enligt vad utredningen i förevarande ärende utvisar, beträffande staden Ängelholm. Jag ämnar alltså föreslå Kungl. Maj:t att utfärda förordnande om rådhusrättens upphörande och stadens förenande i judiciellt avseende med Södra Åsbo och Bjäre domsaga. Indelningsändringen synes böra träda i kraft samtidigt med nya rättegångsbalken den 1 januari 1948.

Förutsättning för meddelande av dylikt förordnande är, såsom jag vid behandlingen av föregående punkter anfört, att statsverket övertager stadens förpliktelser gentemot innehavare av befattning som vid rådhusrättens upphörande kommer att indragas. I förevarande ärende uppstår sådan skyldighet för statsverket allenast beträffande borgmästaren Berg von Linde. Beträffande omfattningen av denna statsverkets ersättningsskyldighet hava utredningsmannen och statskontoret haft olika meningar. Vissa skäl kunna visserligen synas tala för statskontorets uppfattning att begränsa ersättningsskyldigheten till sådana löneförmåner, som prövats och godkänts av Kungl. Maj:t. Grundtanken i 1932 års lag är emellertid, att statsverket vid en stads förläggande under landsrätt mot dess vilja har att övertaga de förpliktelser som staden faktiskt iklätt sig gentemot befattningshavare, vilkas tjänster vid rådhusrättens upphörande indragas. Den omständigheten att Kungl. Maj:ts fastställelse icke söktes å ett beslut om förbättrade löneförmåner har sålunda i tidigare ärenden av förevarande slag icke ansetts böra utesluta statsverkets ersättningsskyldighet, därest Kungl. Maj:ts godkännande av beslutet efter underställning uppenbarligen skulle ha givits. Däremot bör statens åtagande icke utsträckas till att jämväl omfatta sådana löneförmåner eller lönetillägg, som tillerkänts befattningshavare varom här är fråga, efter det utredning om landsrättsförläggning påbörjats och då det varit uppenbart att rådhusrätten skulle indragas (jfr prop. nr 41/1945 s. 16). Kungl. Maj:ts av statskontoret åberopade beslut angående ändrad lönestat för rådhusrätten i Nora står i full överensstämmelse med den uppfattning varåt jag nu givit uttryck.

På de sålunda anförda skälen anser jag att statens ersättningsskyldighet beträffande borgmästaren Berg von Linde bör omfatta — förutom hans mistade sportelinkomster — de löneförhöjningar som tillerkänts honom genom stadsfullmäktiges beslut den 18 januari 1939, helst som dessa blivit bestämda i samband med en allmän löne reglering för stadens befattningshavare. Däremot bör statsverket icke åläggas ersättningsskyldighet för nu utgående provisoriskt lönetillägg och provisoriskt ortstillägg. Den sålunda bestämda ersättningen bör emellertid utgå allenast intill dess borgmästaren uppnår 67 års ålder. I likhet med statskontoret anser jag nämligen den i stadgan för rådhusrätten intagna bestämmelsen om skyldighet för borgmästaren att avgå ur tjänsten vid 67 års ålder, därest en årlig pension av 4 500 kronor åt honom bestämmas, kunna av kronan åberopas. För borgmästarens återstående livstid efter fyllda 67 år synes ersättningen sålunda böra bestämmas till 4 500 kronor årligen. Måhända kan en sålunda bestämd ersättning, som har beräknats efter 1918 års penningvärde, förefalla låg i betraktande av att den år 1939 genomförda höjningen av borgmästaren Berg von Lindes lön godtagits såsom grund för bestämmandet av hans ersättning intill fyllda 67 år. Därtill komma de höjningar av löne- och pensionsbelopp som i allmänhet vidtagits efter år 1918. Emellertid torde frågan om en eventuell förhöjning av nu ifrågakommande belopp lämpligen böra avgöras senare i samband med att borgmästaren uppnår sagda ålder. Härmed vinnes ock att ersättningen kan anpassas efter den då genomförda allmänna löne- och pensionsregleringen för statens befattningshavare. — Såsom statskontoret föreslagit har statsverket också att övertaga stadens andel i Berg von Lindes familjepensionsförsäkring med 165 kronor 60 öre.

Någon ersättningsskyldighet i övrigt för statsverket gentemot staden på grund av landsrättsföreläggningen kan enligt den i ärendet förebragta ekonomiska utredningen icke uppstå.

Efter propositionens avlämnande har till statsutskottet överlämnats en den 31 mars 1947 dagtecknad, inom justitiedepartementet upprättad *promemoria* av i huvudsak följande lydelse.

I propositionen nr 165 till innevarande års riksdag angående statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande innehavare av befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas m. m., har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att från allmänna indragningsstaten må under närmare angivna tider utgå vissa ersättningsbelopp till bland andra borgmästaren i Sölvesborg Olof Edvard Törnwall, borgmästaren i Laholm Axel Herman Malmquist och borgmästaren i Ängelholm Gustaf Viktor Berg von Linde. Vidare skulle till dem i viss utsträckning utgå *dyrtids- och kristillägg* enligt de för statliga befattningshavare stadgade grunder.

Rätteligen borde ha föreslagits, att i stället för *dyrtids- och kristillägg* skulle utgå *rörligt tillägg* och *kristillägg* enligt de för statliga befattningshavare nu gällande grunder. I anslutning till de ändringar beträffande dylika tilläggsförhöjningar, som äro avsedda att i samband med den allmänna löne regleringen genomföras från och med den 1 juli 1947, torde emellertid en omräkning lämpligen böra ske, så att de fasta ersättningsbeloppen till ifrågakommande befattningshavare höjas i motsvarande mån som tilläggen för statliga befattningshavare genom de ändrade bestämmelserna komma att minskas.

Med utgångspunkt från ett rörligt tillägg av 6 % och från kristilläggets bortfallande skulle de fasta ersättningsbeloppen sålunda bestämmas till för

borgmästaren Törnwall 16 716 kronor, för borgmästaren Malmquist 12 132 kronor samt för borgmästaren Berg von Linde 16 500 kronor. Rörligt tillägg enligt de för statliga befattningshavare från och med den 1 juli 1947 gällande grunder skulle beräknas för Törnwall å 8 544 kronor, för Malmquist å 6 000 kronor samt för Berg von Linde å 10 536 kronor.

I en vid promemorian fogad utredning ha de nya fasta beloppen uträknats så, att desamma jämte 6 procent å samma belopp motsvarat summan av de i propositionen föreslagna beloppen jämte 31 procent, varjämte ersättningsbeloppen avrundats till närmaste med 12 delbara tal.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Robert Berg* och *Petersson* (I: 241) och den andra inom andra kammaren av herrar *Skantze* och *Törnkvist* (II: 359), i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 165 måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om ny utredning rörande den judiciella indelningen i Blekinge län samt att vid sådan utredning de i motionerna anförda synpunkterna måtte vinna beaktande.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för nämnda förslag, får utskottet hänvisa till motionen II: 359.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag förutsätter, att i samband med landsrättsförläggning av städerna Karlshamn och Sölvesborg en uppdelning äger rum av Bräkne och Listers domsaga. Det i motionerna I: 241 och II: 359 framförda yrkandet om förnyad utredning rörande den judiciella indelningen av Blekinge län åsyftar, att i nu förevarande sammanhang åvägbringa en minskning eller delning jämväl av Östra och Medelsta domsaga.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att frågan om en allmän domsagoreglering i länet varit föremål för prövning i samband med den utredning, som föregått Kungl. Maj:ts förslag, och tagits under övervägande i samband med förslaget. Det må jämväl framhållas, att en uppdelning av Bräkne och Listers domsaga på sätt i propositionen förutsatts icke utgör hinder för en framtida delning av Östra och Medelsta domsaga. Med hänsyn härtill och då frågan om domsagoindelningen i landet kan förutsättas vara föremål för fortlöpande uppmärksamhet från Kungl. Maj:ts sida, anser utskottet att särskild framställning till Kungl. Maj:t om utredning i ämnet icke kan anses påkallad.

I enlighet med innehållet i ovannämnda till utskottet överlämnade promemoria synas de ersättningar, som från allmänna indragningsstaten skola utgå till borgmästaren i Sölvesborg O. E. Törnwall, borgmästaren i Laholm A. H. Malmquist och borgmästaren i Ängelholm G. V. Berg von Linde, böra på förslaget sätt omräknas med hänsyn till att rörligt tillägg till befattningshavare i statens tjänst kommer att efter den 1 juli 1947 utgå efter ändrade grunder och att kristillägg icke längre skall utgå.

Vad departementschefen i övrigt anført beträffande landsrättsförläggning av städerna Åmål, Karlshamn, Sölvesborg, Laholm och Ängelholm och där-

med sammanhängande ersättningsfrågor föranleder icke någon erinran från utskottets sida.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa.

I. att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag medgiva

a) *att* till borgmästaren i Åmål Ragnar Patrik S:t Cyr samt rådmännen i samma stad Gustaf Edvin Lindqvist och Emanuel Witalis Mogren må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Tössbo och Vedbo domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten under deras återstående livstid utbetalas årlig gottgörelse, till S:t Cyr med 10 000 kronor samt till envar av Lindqvist och Mogren med 965 kronor 60 öre, med iakttagande av att å förmånerna dyrtids- eller annat tillägg icke skall utgå;

b) *att* till rådmännen i Karlshamn Per Erik Adolf Landén, Johan Johansson och Nils Kroon må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning, till Landén — intill den tidpunkt då han uppnår 67 års ålder — med 10 509 kronor jämte dyrtids- och kristillägg å ett belopp av 7 200 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder, till Johansson med 1 092 kronor jämte dyrtids- och kristillägg å ett belopp av 720 kronor samt till Kroon med 300 kronor jämte dyrtids- och kristillägg därå, dock med iakttagande att, därest Landén skulle övergå till ordinarie befattning i statens tjänst eller utses till kommunalborgmästare i Karlshamn eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat, han ej vidare skall vara i åtnjutande av berörda gottgörelse,

samt att från och med dagen för landsrättsförläggningens ikraftträdande må till Sveriges kommunalanställdas pensionskassa från allmänna indragningsstaten för Landén årligen, intill dess han uppnår 67 års ålder eller skyldighet att erlägga pensionsavgift för honom eljest bortfaller, erläggas dylik avgift med 1 591 kronor 57 öre;

c) *att* till borgmästaren i Sölvesborg Olof Edvard Törnwall må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med domsaga träder i kraft, intill den tidpunkt då han uppnår 67 års ålder från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning med 16 716 kronor jämte rörligt tillägg å ett belopp av 8 544 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder, dock att, därest Törnwall skulle övergå till ordinarie be-

fattning i statens tjänst eller utses till kommunalborgmästare i Sölvesborg eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat, han ej vidare skall vara i åtnjutande av berörda gottgörelse,

att från och med dagen för landsrättsförläggningens ikraftträdande må till Sveriges kommunalanställdas pensionskassa från allmänna indragningsstaten för Törnwall årligen, intill dess han uppnår 67 års ålder eller skyldighet att erlægga pensionsavgift för honom eljest bortfaller, erläggas dylik avgift med 1 415 kronor 30 öre,

samt att till Törnwall må, efter inträffat pensionsfall, från allmänna indragningsstaten årligen under hans därefter återstående livstid utbetalas tilläggsförmåner å pensionen i enlighet med en av Sölvesborgs stad genom beslut den 27 augusti 1942 given utfästelse;

d) att till borgmästaren i Laholm Axel Herman Malmquist och rådmannen i samma stad Alfred Teodor Lindström må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Hallands södra domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning till Malmquist — intill den tidpunkt då han uppnår 70 års ålder — med 12 132 kronor jämte rörligt tillägg å ett belopp av 6 000 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder samt till Lindström under hans återstående livstid med 600 kronor utan dyrtids- eller annat tillägg, med iakttagande av att, därest Malmquist skulle övergå till ordinarie befattning i statens tjänst eller utses till kommunalborgmästare i Laholm eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat, han ej vidare skall vara i åtnjutande av berörda gottgörelse,

att från och med dagen för landsrättsförläggningens ikraftträdande må till Laholms stads pensionskassa från allmänna indragningsstaten för Malmquist årligen, intill dess han uppnår 70 års ålder eller skyldighet att erlægga pensionsavgift för honom eljest bortfaller, erläggas dylik avgift med 1 131 kronor 32 öre,

samt att till staden må från allmänna indragningsstaten årligen under borgmästaren Malmquists efter inträffat pensionsfall återstående livstid utbetalas ersättning med belopp motsvarande vad staden i enlighet med de för dess pensionärer generellt gällande grunder kan komma att tillerkänna Malmquist i tilläggsförmåner å pensionen;

e) att till borgmästaren i Ängelholm Gustaf Viktor Berg von Linde må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Södra Åsbo och

Bjäre domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten utbetalas årlig ersättning, intill den tidpunkt då han uppnår 67 års ålder, med 16 500 kronor jämte rörligt tillägg å ett belopp av 10 536 kronor enligt de för befattningshavare i statens tjänst stadgade grunder och under hans därefter återstående livstid med 4 500 kronor,

samt att från och med dagen för landsrättsförläggningens ikraftträdande må till Sveriges privatanställdas pensionskassa från allmänna indragningsstaten för Berg von Linde årligen, intill dess han uppnår 67 års ålder eller skyldighet att erlägga familjepensionsavgift för honom eljest bortfaller, erläggas dylik avgift med 636 kronor 72 öre.

II. att motionerna I: 241 och II: 359 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 april 1947.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
 från första kammaren: herrar Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Pauli, Larsson, Karl Andersson, Bergvall, Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Gillström, von Heland och Lundgren; samt
 från andra kammaren: herrar Törnkvist, Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Ward, Bergström, Falla, Rubbestad, Lindholm, Åkerström, Hoppe, Sefve och Persson i Svensköp.

Reservation

av herr *Törnkvist*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 241 och II: 359 och att i anledning därav

dels andra stycket i utskottets motivering bort hava följande lydelse:

»Utskottet anser, att frågan om en allmän domsagoreglering i länet bör bli föremål för ny utredning på sät i motionerna föreslagits»;

dels ock nedannämnda punkt i utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»II. att riksdagen må i anledning av motionerna I: 241 och II: 359 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om ny utredning rörande den judiciella indelningen i Blekinge län, vid vilken utredning de i motionerna anförda synpunkterna böra vinna beaktande.»